

LIETUVOS BANKO VALDYBA
NUTARIMAS
DĖL FINANSŲ RINKOS DALYVIAMS SKIRTŲ NURODYMŲ, KURIAIS SIEKIAMA
UŽKIRSTI KELIĄ PINIGŲ PLOVIMUI IR (ARBA) TERORISTŲ FINANSAVIMUI,
PATVIRTINIMO

2015 m. vasario 12 d. Nr. 03-17
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo 42 straipsnio 3 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 4 straipsnio 1 dalimi ir Lietuvos Respublikos finansų rinkos priežiūros sistemos pertvarkos įstatymo 4 straipsnio 3 dalimi, Lietuvos banko valdyba n u t a r i a:

1. Patvirtinti Finansų rinkos dalyviams skirtus nurodymus, kuriais siekiama užkirsti kelią pinigų plovimui ir (arba) teroristų finansavimui (pridedama).

2. Pripažinti netekusiais galios:

2.1. Lietuvos banko valdybos 2008 m. gegužės 15 d. nutarimą Nr. 82 „Dėl Kredito, elektroninių pinigų ir mokėjimo įstaigoms skirtų nurodymų, kuriais siekiama užkirsti kelią pinigų plovimui ir (ar) teroristų finansavimui“ su visais pakeitimais ir papildymais;

2.2. Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos 2005 m. kovo 15 d. nutarimą Nr. N-68 „Dėl Draudimo įmonėms, vykdančioms gyvybės draudimo veiklą, ir draudimo brokerių įmonėms, vykdančioms su gyvybės draudimu susijusią draudimo tarpininkavimo veiklą, skirtų nurodymų, kuriais siekiama užkirsti kelią pinigų plovimui, patvirtinimo“ su visais pakeitimais ir papildymais;

2.3. Lietuvos Respublikos vertybinių popierių komisijos 2009 m. kovo 5 d. nutarimą Nr. 1K-2 „Dėl Finansų maklerio įmonėms, investicinėms bendrovėms, valdymo įmonėms ir depozitoriumams skirtų nurodymų, kuriais siekiama užkirsti kelią pinigų plovimui ir (ar) teroristų finansavimui, patvirtinimo“ su visais pakeitimais ir papildymais.

Valdybos pirmininkas

Vitas Vasiliauskas

PATVIRTINTA
Lietuvos banko valdybos
2015 m. vasario 12 d.
nutarimu Nr. 03-17

FINANSŲ RINKOS DALYVIAMS SKIRTI NURODYMAI, KURIAIS SIEKIAMA UŽKIRSTI KELIĄ PINIGŲ PLOVIMUI IR (ARBA) TERORISTŲ FINANSAVIMUI

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Finansų rinkos dalyviams skirtuose nurodymuose, kuriais siekiama užkirsti kelią pinigų plovimui ir (arba) teroristų finansavimui, (toliau – Nurodymai) nustatyta pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevenciją reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų finansų rinkos dalyviams įgyvendinimo tvarka.

2. Nurodymai taikomi kredito įstaigoms, elektroninių pinigų įstaigoms, mokėjimo įstaigoms, valiutos keityklos operatoriams, draudimo įmonėms, vykdančioms gyvybės draudimo veiklą, draudimo brokerių įmonėms, vykdančioms su gyvybės draudimu susijusią draudimo tarpininkavimo veiklą, finansų maklerio įmonėms, valdymo įmonėms, investicinėms bendrovėms, depozitoriumui ir *mutatis mutandis* užsienio valstybių minėtų subjektų filialams, įsteigtiems Lietuvos Respublikoje, (toliau – finansų rinkos dalyviai, finansų rinkos dalyvis).

3. Dokumente vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatyme (toliau – Įstatymas).

II SKYRIUS RIZIKOS VERTINIMU PAGRĮSTAS METODAS

4. Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikai vertinti finansų rinkos dalyviai turi įdiegti rizikos vertinimu pagrįstą metodą. Šis įdiegtas metodas turi padėti finansų rinkos dalyviams veiksmingai valdyti patiriamą pinigų plovimo ir (arba) teroristų finansavimo riziką.

5. Pinigų plovimo ir (arba) teroristų finansavimo rizika turi būti vertinama išskiriant šias rizikos rūšis:

- 5.1. kliento rizika;
- 5.2. produktų, paslaugų rizika ir (arba) operacijų rizika;
- 5.3. šalies ir (arba) geografinio regiono rizika.

6. Finansų rinkos dalyviai, atsižvelgdami į savo veiklos mastą ir pobūdį, gali išskirti ir kitas rizikos rūšis.

7. Finansų rinkos dalyvio rizikos, susijusios su pinigų plovimu ir (arba) teroristų finansavimu, valdymas turi būti neatskiriama bendros finansų rinkos dalyvio rizikos valdymo sistemos dalis. Taikydami Nurodymuose nustatytus reikalavimus ir atsižvelgdami į savo veiklos mastą ir pobūdį, finansų rinkos dalyviai turi įdiegti procedūras ir sistemas, skirtas pinigų plovimo ir (arba) teroristų finansavimo rizikai nustatyti, vertinti bei valdyti, ir veiksmingas šios rizikos mažinimo priemones.

III SKYRIUS

KLIENTO IR NAUDOS GAVĖJO TAPATYBĖS NUSTATYMAS

8. Kaip nustatyta Įstatymo 9–11 straipsniuose, taip pat taikant rizikos vertinimu pagrįstą metodą, kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymas atliekamas naudojant:

- 8.1. įprastas kliento tapatybės nustatymo priemonės ir procedūras;
- 8.2. papildomas kliento tapatybės nustatymo priemonės ir procedūras sustiprintam kliento tapatybės nustatymui atlikti;
- 8.3. supaprastintas kliento tapatybės nustatymo priemonės ir procedūras supaprastintam kliento tapatybės nustatymui atlikti.

9. Prieš imdamasis nustatinėti kliento tapatybę, atsakingas finansų rinkos dalyvio darbuotojas patikrina, ar yra aplinkybių, dėl kurių turi būti pasirinktas supaprastintas arba sustiprintas kliento tapatybės nustatymas.

10. Kliento asmens tapatybei nustatyti reikalingų kliento asmens duomenų kiekis nustatytas Kliento ir naudos gavėjo tapatybės, kelių tarpusavyje susijusių piniginių operacijų nustatymo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. rugsėjo 24 d. nutarimu Nr. 942 „Dėl Kriterijų, kuriais vadovaujantis klientas laikomas keliančiu mažą pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo grėsmę, ir kriterijų, kuriais vadovaujantis laikoma, kad yra didelė pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo grėsmė, sąrašo, Kliento ir naudos gavėjo tapatybės, kelių tarpusavyje susijusių piniginių operacijų nustatymo taisyklių patvirtinimo ir informacijos apie pastabėtus galimo pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo požymius, Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo pažeidimus ir priemones, kurių buvo imtasi prieš pažeidėjus, pateikimo tvarkos nustatymo“ (toliau – Taisyklės).

11. Finansų rinkos dalyviai privalo imtis visų kryptingų ir proporcingų priemonių, kad nustatytų, ar klientas veikia savo vardu, ar yra kontroliuojamas, ir nustatyti bei patikrinti kliento ir naudos gavėjo tapatybę.

12. Finansų rinkos dalyviai privalo imtis priemonių ir nustatyti bei patikrinti kliento ir naudos gavėjo tapatybę Įstatymo 9 straipsnyje nustatytais atvejais.

13. Finansų rinkos dalyviai gali nustatyti kliento ir naudos gavėjo tapatybę jiems tiesiogiai nedalyvaujant Taisyklėse nustatyta tvarka.

14. Įstatymo 13 straipsnio 1 dalyje numatyta teisė pasinaudoti trečiųjų šalių informacija nustatant kliento ir naudos gavėjo tapatybę įgyjama, jeigu trečioji šalis sutinka pateikti prašančiajai šaliai kliento tapatybei nustatyti reikalingą informaciją ir dokumentus ir tik tada, jeigu įsitikinama, kad trečioji šalis atitinka visus Įstatyme trečiajai šaliai nustatytus reikalavimus. Finansų rinkos dalyviams rekomenduojama šią nuostatą taikyti tik tada, kai neįmanoma kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatyti kitais būdais.

15. Finansų rinkos dalyviai turi įsitikinti, kad trečioji šalis atitinka Įstatymo 2 straipsnio 22 dalyje nustatytus reikalavimus atsižvelgdami į informaciją apie valstybės, kurioje trečioji šalis yra registruota, pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos lygį.

16. Finansų rinkos dalyviai turi imtis visų įmanomų priemonių, kad įsitikintų, jog trečiosios šalys nedelsdamos pateiks prašančiam finansų rinkos dalyviui:

16.1. visą prašomą kliento pažinimo informaciją ir duomenis, privalomus turėti įgyvendinant Įstatyme nustatytus reikalavimus;

16.2. dokumentų, susijusių su kliento arba naudos gavėjo tapatybės nustatymu, kopijas ir kitus dokumentus, susijusius su klientu arba naudos gavėju.

17. Finansų rinkos dalyviams draudžiama naudotis trečiųjų šalių iš trečiosios valstybės informacija apie klientą arba naudos gavėją, jeigu dėl to yra priimtas atskiras Europos Komisijos sprendimas.

18. 14–16 punktų nuostatos netaikomos užsakomųjų paslaugų (angl. *outsourcing*), tarpininkavimo ir atstovavimo santykiams, kai pagal sutartį užsakomųjų paslaugų teikėjas, tarpininkas arba atstovas laikytinas finansų rinkos dalyvio dalimi.

19. Atsakomybė už Įstatyme ir Nurodymuose nurodytų kliento arba naudos gavėjo tapatybės nustatymo reikalavimų vykdymą tenka trečiosios šalies informacija apie klientą arba naudos gavėją pasinaudojusiems finansų rinkos dalyviams.

20. Finansų rinkos dalyviai, vadovaudamiesi Įstatymo 10 straipsnio ir Taisyklių IV dalies nuostatomis, gali atlikti supaprastintą kliento tapatybės nustatymą.

21. Finansų rinkos dalyviams draudžiama atlikti supaprastintą kliento tapatybės nustatymą, jei dėl to yra priimtas atskiras Europos Komisijos sprendimas.

22. Finansų rinkos dalyviai, vadovaudamiesi Įstatymo 11 straipsnio nuostatomis, taip pat vidinėmis rizikos vertinimo ir valdymo procedūromis bei Kriterijų, kuriais vadovaujantis klientas laikomas keliančiu mažą pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo grėsmę, ir kriterijų, kuriais vadovaujantis laikoma, kad yra didelė pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo grėsmė, sąrašų, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. rugsėjo 24 d. nutarimu Nr. 942, privalo atlikti sustiprintą kliento tapatybės nustatymą.

23. Finansų rinkos dalyviai, atlikdami sustiprintą kliento tapatybės nustatymą, kai sandoriai ar dalykiniai santykiai atliekami per atstovą arba klientas tiesiogiai nedalyvauja nustatant jo tapatybę arba kai yra didelė pinigų plovimo ir (arba) teroristų finansavimo grėsmė, privalo taikyti vieną ar kelias papildomas priemones, nurodytas Įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje.

24. Kredito įstaigos, atlikdamos sustiprintą kliento tapatybės nustatymą, kai yra vykdomi tarptautiniai korespondentinės bankininkystės santykiai su trečiųjų valstybių kredito įstaigomis, privalo imtis priemonių, nurodytų Įstatymo 11 straipsnio 3 dalyje.

25. Kredito įstaigoms draudžiama pradėti ir tęsti korespondentinės bankininkystės arba kitokius santykius su fiktyviais bankais. Kredito įstaigos taip pat neturi užmegzti korespondentinės bankininkystės arba kitokių santykių su kitų valstybių bankais, kurie suteikia galimybę naudotis savo sąskaitomis fiktyviems bankams.

26. Finansų rinkos dalyviai, atlikdami sustiprintą kliento tapatybės nustatymą, kai vykdomi sandoriai, pradedami ir (ar) palaikomi dalykiniai santykiai su politikoje dalyvaujančiais fiziniais asmenimis, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje ar trečiojoje valstybėje, arba kai finansų įstaiga ar kitas subjektas, įvertinę kliento keliamą riziką ir nustatę, kad klientas kelia didelę pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo riziką, nusprendžia sustiprintą kliento tapatybės nustatymą taikyti ir kitiems politikoje dalyvaujantiems fiziniais asmenims privalo:

26.1. gauti įgalioto vadovo pritarimą dalykiniams santykiams su šiais klientais užmegzti arba tęsti dalykinius santykius su klientais, kai jie tampa politikoje dalyvaujančiais fiziniais asmenimis;

26.2. imtis atitinkamų priemonių, kad būtų nustatytas turto ir lėšų, susijusių su dalykiniais santykiais arba sandoriu, šaltinis;

26.3. vykdyti sustiprintą nuolatinę dalykinių santykių su politikoje dalyvaujančiais fiziniais asmenimis stebėseną.

27. Jei bent vienus metus asmuo nustoja eiti jam patikėtas svarbias viešąsias pareigas, finansų rinkos dalyviai, įvertinę pinigų plovimo ir (arba) teroristų finansavimo grėsmės lygį, ir nustatę, kad klientas kelia mažą pinigų plovimo ir (arba) teroristų finansavimo riziką, jo gali nelaikyti politikoje dalyvaujančiu fiziniu asmeniu.

28. Finansų rinkos dalyviai privalo sukurti vidaus procedūras ir įdiegti priemones, kurių pagrindu nustatoma ir patikrinama, ar klientas ir naudos gavėjas yra politikoje dalyvaujantys fiziniai asmenys.

IV SKYRIUS KLIENTŲ PAŽINIMO REIKALAVIMAI

29. Prieš pradedant dalykinius santykius, nustatant ir tikrinant kliento bei naudos gavėjo tapatybę:

29.1. iš kliento turi būti gauti jo tapatybę liudijantys dokumentai, kuriuose būtų Taisyklių 3, 4, 6, 7, 12 punktuose nurodyti duomenys apie klientą ir naudos gavėją;

29.2. kai pinigine operacija atliekama arba sandoris sudaromas per atstovą, turi būti nustatyti reikalaujami duomenys ir apie atstovaujamąjį, ir apie atstovą;

29.3. turi būti gauta informacija, kuri leistų aiškiai suprasti, koks kliento dalykinių santykių tikslas ir numatomas pobūdis;

29.4. turi būti gauta tokia informacija, kuri leistų aiškiai suprasti, kokia kliento juridinio asmens valdymo struktūra, veiklos pobūdis;

29.5. iš kliento gauta informacija turi būti tikrinama remiantis dokumentais, duomenimis arba informacija, gauta iš patikimo ir nepriklausomo šaltinio: oficialiais dokumentais, kuriuose yra asmens fotografija ir (arba) atitinkamas registracijos numeris ir kurie negali būti lengvai kopijuojami arba padirbami (pasas, asmens tapatybės kortelė, vairuotojo pažymėjimas, juridinio asmens registracijos pažymėjimas, išrašas iš juridinių asmenų registro, notaro patvirtintos dokumentų kopijos ir pan.), kuriuose būtų nurodytas kliento vardas, pavardė, asmens kodas ar kita unikali skaitmenų seka, skirta asmeniui identifikuoti, asmens nuotrauka ir (arba) parašas ar pan. (fiziniams asmenims) arba pavadinimas, adresas, kodas, registracijos pažymėjimo numeris, PVM mokėtojo kodas ar pan. (juridiniams asmenims); viešai prieinama informacija ir duomenų bazėmis.

30. Finansų rinkos dalyviai privalo skirstyti klientus, su kuriais yra užmegzti dalykiniai santykiai, į rizikos grupes pagal savo vidaus dokumentuose nustatytus klientų priskyrimo prie rizikos grupių kriterijus ir procedūras. Klientai gali būti priskirti prie kelių rizikos grupių, atsižvelgiant į įvairius kriterijus, pvz., registracijos šalį, vykdomos veiklos rūšį, atliekamų piniginių operacijų mastą.

31. Finansų rinkos dalyviai privalo vykdyti nuolatinę operacijų (sandorių) stebėseną ir nuolatinę kliento dalykinių santykių stebėseną, įskaitant:

31.1. sandorių tyrimą, siekiant užtikrinti, kad vykdomi sandoriai atitiktų finansų rinkos dalyvių turimas žinias apie klientą, jo verslą (verslo rūšis ir jo pobūdį, sandorių pobūdį, verslo partnerius, veiklos teritoriją ir pan.), rizikos pobūdį ir žinias apie lėšų šaltinį;

31.2. padidintos rizikos kliento „portreto“ sukūrimo principus, informacijos apie padidintos rizikos klientų atliekamas pinigines operacijas kaupimo ir saugojimo procedūrų nustatymą. Turi būti kaupiama tokia informacija, kuri leistų aiškiai suprasti, koks vykdomų operacijų tikslas ir pobūdis. Kaupiama informacija apie klientą turėtų apimti informaciją, įskaitant, bet neapsiribojant: iš kur į kliento sąskaitą pervedamos lėšos, kur lėšas pveda pats klientas, kaip dažnai atliekamos konkrečios operacijos, kokia valiuta atliekamos konkrečios operacijos, kokias operacijas klientas atlieka dažniausiai, ir panaši informacija, kuri padėtų sukurti kliento „portretą“;

31.3. tai, kad ypač reikia kreipti dėmesį į:

31.3.1. tokią veiklą, kuri dėl savo pobūdžio gali būti susijusi su pinigų plovimu ir (arba) teroristų finansavimu, ir ypač į sudėtingus arba neįprastai didelius sandorius ir visas neįprastas sandorių struktūras, kurios neturi akivaizdaus ekonominio ar matomo teisėto tikslo, ir dalykinius santykius arba pinigines operacijas su klientais iš trečiųjų valstybių, kuriose pagal tarptautinių tarpvyriausybinių organizacijų oficialiai paskelbtą informaciją pinigų plovimo ir (arba) teroristų finansavimo prevencijos priemonių nepakanka arba jos neatitinka tarptautinių standartų. Finansų rinkos dalyviai privalo išnagrinėti, koks šių operacijų arba sandorių vykdymo pagrindas ir tikslas, o tyrimo rezultatus įforminti raštu. Raštu įforminti tyrimo rezultatai saugomi 5 metus (rašytiniai ir (arba) elektroniniai);

31.3.2. kiekvieną pinigų plovimo ir (arba) teroristų finansavimo grėsmę, galinčią kilti dėl bet kokio pobūdžio gaminių, produktų, kitokių žmogaus darbo rezultatų, teikiamų paslaugų naudojimo arba vykdomų sandorių, kai siekiama nuslėpti kliento ar naudos gavėjo tapatybę (linkstama į anonimiškumą), taip pat dėl dalykinių santykių arba sandorių su klientu, kurio tapatybė nebuvo nustatyta jam dalyvaujant tiesiogiai, ir prireikus nedelsiant imtis priemonių, kad būtų užkirstas kelias turtą panaudoti pinigams plauti ir (arba) teroristams finansuoti;

31.3.3. pinigines operacijas ar sandorius, kai siekiama nuslėpti kliento arba naudos gavėjo tapatybę, taip pat dalykinius santykius arba sandorius su klientu, kurio tapatybė nebuvo nustatyta jam tiesiogiai dalyvaujant;

31.3.4. tai, ar finansų rinkos dalyvio klientas neįtrauktas į bendrą asmenų, jų grupių bei įmonių ir įstaigų, kurioms taikomos Europos Sąjungos, Jungtinių Tautų finansinės sankcijos, sąrašą;

31.3.5. tai, ar klientas neturi sąsajų su šalimis, kurios priskirtinos prie didesnės rizikos šalių kategorijos: joms taikomos Europos Sąjungos sankcijos arba kitos ribojamosios priemonės, taip pat su šalimis, kurias Finansinių veiksmų darbo grupė (angl. *Financial Action Task Force*, toliau – FATF) priskiria prie didelės rizikos arba nebendradarbiaujančių šalių ar kt.;

31.3.6. mokėtojo paslaugų teikėjus, kurie reguliariai nepateikia būtinos informacijos apie mokėtoją pagal Reglamentą (EB) Nr. 1781/2006;

31.3.7. pinigines operacijas, kurias atlieka:

31.3.7.1. asmenys be pilietybės ir užsieniečiai, taip pat į jų pateikiamus tapatybę liudijančius dokumentus;

31.3.7.2. asmeninės (privačios) bankininkystės paslaugomis besinaudojantys klientai;

31.3.7.3. patikos (angl. *trust*) paslaugas teikiančios bendrovės ir kiti panašios teisinės struktūros juridiniai asmenys;

31.3.7.4. bendrovės, kurias valdo formalūs akcininkai ir (arba) kurių akcijos yra pareikštinės;

31.4. pareigą nedelsiant imtis priemonių, kad būtų užkirstas kelias pinigų plovimui ir (arba) teroristų finansavimui.

32. Nustatant kliento ir naudos gavėjo tapatybę, analizuojant kliento veiklą gauta informacija turi būti nuolat dokumentuojama, ji turi būti rašytinė arba elektroninė.

33. Finansų rinkos dalyviai turi užtikrinti, kad atliekant pinigų plovimo ir (arba) teroristų finansavimo rizikos vertinimą būtų vadovaujamasi naujausia ir tikslia informacija. Finansų rinkos dalyviai privalo nuolat peržiūrėti ir atnaujinti:

33.1. duomenis apie kliento ir naudos gavėjo tapatybę. Nustatant duomenų atnaujinimo periodiškumą būtina remtis rizika pagrįstu vertinimu;

33.2. didesnės rizikos klientų dalykinių santykių stebėsenos metu gautą informaciją.

34. 12.1 ir 12.2 papunkčių, 11, 29, 31 ir 33 punktų nuostatos netaikomos, kai finansų rinkos dalyvio klientas yra kita finansų įstaiga, jeigu:

34.1. finansų įstaiga yra registruota šalyje, kuri laikosi tarptautinių pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos standartų, ir tai šaliai netaikomos tarptautinės sankcijos (ribojamosios priemonės);

34.2. finansų įstaigai taikomas privalomas profesinis registravimas.

35. Finansų rinkos dalyviams draudžiama:

35.1. išduoti anonimines indėlininkų knygeles, atidaryti anonimines sąskaitas ir sąskaitas fiktyviais vardais, taip pat atidaryti sąskaitas nepareikalavus kliento tapatybę liudijančių dokumentų arba kilus pagrįstam įtarimui, kad šiuose dokumentuose įrašyti duomenys yra netikri arba suklastoti;

35.2. vykdyti sandorius ir (arba) operacijas, pradėti dalykinius santykius su klientais, kurių tapatybės (ir (arba) naudos gavėjo tapatybės) negalima tinkamai nustatyti ir patikrinti, t. y. jeigu klientas 12 punkte nurodytais atvejais:

35.2.1. nepateikia duomenų, liudijančių jo tapatybę;

35.2.2. vengia pateikti informaciją ir duomenis, reikalingus jo tapatybei nustatyti, pateikia ne visus arba neteisingus duomenis;

35.2.3. nepateikia duomenų apie naudos gavėjo tapatybę;

35.2.4. vengia pateikti informaciją, reikalingą naudos gavėjo tapatybei nustatyti, pateikia ne visus arba neteisingus duomenis arba pateiktų duomenų nepakanka naudos gavėjo tapatybei patikrinti;

35.2.5. kai dalykiniai santykiai pradedami ir operacijos vykdomos per atstovą, nepateikia informacijos ir duomenų, reikalingų nustatant kliento ir asmens, kurio vardu šis klientas veikia, tikrąją tapatybę;

35.3. pradėti ir (arba) tęsti dalykinius santykius, vykdyti sandorius, kai negali įvykdyti 29, 33 punktuose ir 31.1 papunktyje nurodytų kliento pažinimo reikalavimų, taip pat kai klientas vengia arba atsisako finansų rinkos dalyvio prašymu ir nurodytais terminais pateikti informaciją apie piniginių lėšų arba turto kilmę, kitus papildomus duomenis. Apie tokius atvejus, įvertinus keliamą pinigų plovimo ir teroristų finansavimo grėsmę, būtina nedelsiant informuoti Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnybą prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – FNTT).

V SKYRIUS

INFORMACIJOS TEIKIMAS FNTT

36. Finansų rinkos dalyviai privalo pranešti FNTT apie:

36.1. kliento vykdomas įtartinas pinigines operacijas arba sandorius, įskaitant:

36.1.1. atvejus, jeigu žino, gauna informacijos, įtaria, turi pakankamai pagrindo įtarti, kad buvo yra arba bus atliekamas pinigų plovimas ir (arba) teroristų finansavimas ar mėginta jį atlikti;

36.1.2. atvejus, jei įtaria arba turi pakankamai pagrindo įtarti, kad kliento lėšos gautos iš nusikalstamos veikos;

36.1.3. atvejus, jei įtaria arba turi pakankamai pagrindo įtarti, kad sandoriai ar veikla susiję su teroristų finansavimu;

36.2. kliento vienkartinės operacijas su grynaisiais pinigais arba kelias tarpusavyje susijusias operacijas su grynaisiais pinigais, jeigu suma lygi arba viršija 15 000 eurų arba ją atitinkančią sumą užsienio valiuta.

37. 36.1 papunktyje nurodytos įartinos piniginės operacijos arba sandoriai nustatomi:

37.1. atsižvelgiant į įartinų piniginių operacijų ar sandorių atpažinimo kriterijus, patvirtintus Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2014 m. gruodžio 5 d. įsakymu Nr. V-240 „Dėl Pinigų plovimo ir įartinų piniginių operacijų ar sandorių atpažinimo kriterijų sąrašo patvirtinimo“;

37.2. atkreipiant dėmesį į tokią klientų veiklą, kuri dėl savo pobūdžio gali būti susijusi su pinigų plovimu ir (arba) teroristų finansavimu;

37.3. nustatant kliento ir naudos gavėjo tapatybę ir vykdant nuolatinę kliento dalykinių santykių stebėseną, įskaitant sandorių, kurie buvo sudaryti šių santykių metu, tyrimą, kaip tai nustatyta 31 punkte.

38. Apie 36.1 papunktyje minimas kliento pinigines operacijas FNTT informuojama neatsižvelgiant į piniginės operacijos dydį. Svarbiausi kriterijai yra piniginės operacijos ir (arba) veiklos įartinumas. Finansų rinkos dalyviai privalo informuoti ne tik apie įvykdytas, bet ir apie ketintas įvykdyti įtartinas operacijas arba sandorius.

39. Finansų rinkos dalyviai privalo informuoti FNTT apie pinigines operacijas, kurios neatitinka nė vieno FNTT patvirtinto įartinų piniginių operacijų arba sandorių atpažinimo kriterijaus, jeigu finansų rinkos dalyvio darbuotojui kilo įtarimas dėl piniginės operacijos ir (arba) kliento veiklos. Įtarimą gali sukelti įvairios objektyvios ir subjektyvios aplinkybės, pavyzdžiui, klientas atlieka jo veiklai nebūdingas pinigines operacijas, pateikia neteisingus duomenis apie save arba piniginę operaciją, vengia pateikti papildomą informaciją (dokumentus). Finansų rinkos dalyvių darbuotojai turi gauti pakankamai informacijos apie piniginės operacijos pagrindą ir tikslus bei lėšų kilmę, kad galėtų tinkamai išnagrinėti kliento vykdomą veiklą ir (arba) operacijas bei sandorius, ir privalo pateikti savo išvadas raštu.

40. Finansų rinkos dalyviai neprivalo išsiaiškinti, ar kliento veikloje yra nusikaltimo sudėtis. Finansų rinkos dalyviai, jeigu žino arba įtaria, kad piniginė operacija yra įartina, turi pranešti FNTT.

41. Nustatę, kad klientas atliko arba atlieka įtartiną piniginę operaciją ar sandorį, nepaisydami piniginės operacijos ar sandorio sumos, finansų rinkos dalyviai privalo:

41.1. piniginę operaciją ar sandorį sustabdyti, išskyrus atvejus, kai dėl piniginės operacijos ar sandorio pobūdžio, jų atlikimo būdo arba kitų aplinkybių to padaryti objektyviai neįmanoma;

41.2. ne vėliau kaip per 3 darbo valandas apie šią operaciją ar sandorį pranešti FNTT.

42. Finansų rinkos dalyviai, gavę iš FNTT nurodymą sustabdyti kliento atliekamas įtartinas pinigines operacijas ar sandorius, privalo nuo jame nurodyto laiko arba konkrečių aplinkybių atsiradimo momento ne vėliau kaip per 10 darbo dienų sustabdyti šias operacijas ar sandorius.

43. Finansų rinkos dalyviai privalo atnaujinti sustabdytas pinigines operacijas ar sandorius, jeigu per 10 darbo dienų nuo pranešimo pateikimo FNTT arba nurodymo finansų rinkos dalyviui gavimo dienos FNTT neįpareigojo finansų rinkos dalyvio laikinai apriboti nuosavybės teises Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso nustatyta tvarka.

44. Gavę FNTT rašytinį pranešimą, kad piniginės operacijos ar sandorio sustabdymas gali trukdyti tyrimui dėl nusikalstamu būdu įgytų pinigų arba turto legalizavimo, teroristų finansavimo ir kitų nusikalstamų veikų, susijusių su pinigų plovimu ir (arba) teroristų finansavimu, finansų rinkos dalyviai nuo rašytinio pranešimo gavimo dienos arba jame nurodyto momento neturi stabdyti kliento atliekamų įtartinų operacijų ar sandorių, o sustabdytas operacijas ar sandorius nedelsdami atnaujinti.

45. Apie kliento vienkartinės operacijas su grynaisiais pinigais arba kelias tarpusavyje susijusias operacijas su grynaisiais pinigais, jeigu suma lygi arba viršija 15 000 eurų arba ją atitinkančią sumą užsienio valiuta, finansų rinkos dalyviai privalo pranešti FNTT vadovaudamiesi vieninteliu kriterijumi – piniginės operacijos dydžiu. Šiuo atveju dėmesys kreipiamas tik į piniginės operacijos dydį. Įstatymo 17 straipsnyje yra numatytos išimtys, kada finansų įstaigos neprivalo informuoti FNTT apie klientų pinigines operacijas.

46. Finansų rinkos dalyviams ir jų darbuotojams draudžiama pranešti klientui ar kitiems asmenims arba kitais būdais leisti jiems suprasti, kad informacija apie kliento atliekamas pinigines operacijas ar sudaromus sandorius pateikta FNTT arba dėl jų atliekamas tyrimas.

47. Finansų rinkos dalyviai arba jų darbuotojai nėra atsakingi klientui už sutartinių įsipareigojimų nevykdymą ar žalą, padarytą dėl piniginių operacijų ar sandorių nevykdymo arba sustabdymo, atsisakymo pradėti arba tęsti dalykinius santykius su klientu, jeigu šių veiksmų imamasi siekiant valdyti pinigų plovimo ir (arba) teroristų finansavimo riziką.

VI SKYRIUS

INFORMACIJOS IR DOKUMENTŲ SAUGOJIMAS

48. Finansų rinkos dalyviai, išskyrus draudimo įmones, vykdančias gyvybės draudimo veiklą, ir draudimo brokerių įmones, vykdančias su gyvybės draudimu susijusią draudimo tarpininkavimo veiklą, privalo tvarkyti šiuos registracijos žurnalus:

48.1. 12.2–12.4 papunkčiuose nurodytų piniginių operacijų, išskyrus atvejus, kai finansų rinkos dalyvio klientas yra kita finansų įstaiga;

48.2. įtartinų piniginių operacijų arba sandorių;

48.3. klientų, su kuriais sandoriai arba dalykiniai santykiai buvo nutraukti 35.3 papunktyje nurodytomis aplinkybėmis arba kitomis su pinigų plovimo ir (arba) teroristų finansavimo prevencijos tvarkos pažeidimais susijusiomis aplinkybėmis.

49. Draudimo įmonės, vykdančios gyvybės draudimo veiklą, ir draudimo brokerių įmonės, vykdančios su gyvybės draudimu susijusią draudimo tarpininkavimo veiklą, privalo tvarkyti šiuos registracijos žurnalus:

49.1. vienkartinių atsiskaitymų grynaisiais pinigais, jeigu gaunamų grynąjų pinigų suma lygi arba viršija 15 000 eurų arba ją atitinkančią sumą užsienio valiuta;

49.2. įtartinų piniginių operacijų ir sandorių;

49.3. klientų, su kuriais sandoriai ar dalykiniai santykiai buvo nutraukti 35.3 papunktyje nurodytomis aplinkybėmis arba kitomis su pinigų plovimo ir (arba) teroristų finansavimo prevencijos tvarkos pažeidimais susijusiomis aplinkybėmis.

50. Registracijos žurnalai tvarkomi piniginių operacijų, sandorių ir klientų registracijos žurnalų tvarkymo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. birželio 5 d. nutarimu Nr. 562 „Dėl Piniginių operacijų, sandorių ir klientų registracijos žurnalų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“, nustatyta tvarka.

51. Finansų rinkos dalyviai privalo saugoti:

51.1. 48 ir 49 punktuose nurodytų registracijos žurnalų duomenis – 10 metų nuo sandorių arba dalykinių santykių su klientu pabaigos dienos;

51.2. piniginę operaciją ar sandorį patvirtinančius dokumentus arba kitus juridinę galią turinčius dokumentus, susijusius su piniginių operacijų atlikimu arba sandorių sudarymu – 10 metų nuo piniginės operacijos atlikimo arba sandorio sudarymo dienos;

51.3. kliento tapatybę patvirtinančių dokumentų kopijas, sąskaitų ir (arba) sutarčių dokumentaciją (dokumentų originalus) – 10 metų nuo sandorių arba dalykinių santykių su klientu pabaigos dienos. Saugojimo terminas gali būti papildomai pratęstas, jeigu yra motyvuotas kompetentingos institucijos nurodymas;

51.4. dalykinių santykių su klientu rašytinę arba elektroninę korespondenciją – 5 metus nuo sandorių arba dalykinių santykių su klientu pabaigos dienos. Saugojimo terminas gali būti papildomai pratęstas, jeigu yra motyvuotas kompetentingos institucijos nurodymas.

52. Finansų rinkos dalyviai privalo užtikrinti, kad:

52.1. 51 punkte nurodyti dokumentai ir informacija būtų saugomi, nepaisant to, ar:

52.1.1. piniginės operacijos ar sandoriai yra vietiniai arba tarptautiniai;

52.1.2. dalykiniai santykiai su klientu tęsiasi arba yra pasibaigę;

52.2. 51 punkte nurodyti dokumentai būtų saugomi taip, kad būtų įmanoma:

52.2.1. atkurti konkrečias pinigines operacijas arba sandorius;

52.2.2. juos ir juose esančią informaciją prireikus pateikti FNTT arba kitoms kompetentingoms institucijoms.

VII SKYRIUS

FINANSŲ RINKOS DALYVIO VIDAUS TVARKA ĮGYVENDINANT PINIGŲ PLOVIMO IR (ARBA) TERORISTŲ FINANSAVIMO PREVENCIJOS PRIEMONES

53. Finansų rinkos dalyviai privalo įdiegti vidaus kontrolės priemones, siekdami tinkamai vykdyti:

53.1. pinigų plovimo prevenciją;

53.2. teroristų finansavimo prevenciją.

54. Finansų rinkos dalyviai privalo turėti vidaus kontrolės procedūras, susijusias su:

54.1. klientų ir naudos gavėjų tapatybės nustatymu ir tikrinimu;

54.2. rizikos vertinimu, rizikos (atsižvelgiant į kliento, dalykinių santykių, produkto, paslaugos arba sandorio tipą, geografinę riziką ir pan.) valdymu;

54.3. dalykinių santykių ir (arba) operacijų stebėsenos organizavimu;

54.4. tarptautinių finansinių sankcijų, ribojamųjų priemonių įgyvendinimu;

54.5. pranešimų ir informacijos pateikimu FNTT;

54.6. registracijos žurnalų tvarkymu;

54.7. Nurodymuose nurodytos informacijos saugojimu;

54.8. kliento pažinimo informacijos atnaujinimu;

54.9. mokymų darbuotojams organizavimu, siekiant juos tinkamai supažindinti su pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos reikalavimais;

54.10. funkcijų, finansų rinkos dalyvio įstaigoje įgyvendinant pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemones, pasiskirstymu, taip pat informacijos apie reikalavimų vykdymą valdymu ir komunikacija.

55. Finansų rinkos dalyviai privalo įvertinti pinigų plovimo ir (arba) teroristų finansavimo rizikas, susijusias su naujų paslaugų ir produktų įdiegimu, naujų (besivystančių) technologijų panaudojimu versle. Toks rizikos įvertinimas turi būti atliekamas prieš pradėdant teikti naujas paslaugas, siūlant naujus produktus, ketinant naudotis naujomis (besivystančiomis) technologijomis, o remiantis tokio įvertinimo išvadomis, turi būti parenkamos atitinkamos priemonės minėtoms rizikoms švelninti ir valdyti.

56. Finansų rinkos dalyviai turi paskirti vadovaujančius darbuotojus, kurie organizuotų pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimą ir palaikytų ryšius su FNTT. Apie šių darbuotojų paskyrimą finansų rinkos dalyviai privalo raštu pranešti FNTT. Finansų rinkos dalyviai privalo užtikrinti, kad minėti darbuotojai turėtų galimybę gauti visą savo funkcijoms vykdyti reikalingą informaciją, įskaitant priėjimą prie informacijos, susijusios su kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymu, kliento pažinimu, piniginių operacijomis ir sandoriais ir kitos informacijos. Finansų rinkos dalyvio darbuotojai, nustatę, kad piniginė operacija gali būti įtartina, pastebėję pinigų plovimo ir (arba) teroristų finansavimo požymius, turi pranešti paskirtam atsakingam darbuotojui, kuris registruoja informaciją apie klientą ir jo atliekamas pinigines operacijas, dar kartą patikrina piniginę operaciją ir su ja susijusią informaciją, inicijuoja tyrimą kliento veiklos ar sandorio įtartinumui pagrįsti, ir nustačius įtartiną kliento veiklą ir (arba) sandorį informuoja FNTT.

57. Finansų rinkos dalyviai savo vidaus dokumentuose privalo nustatyti, kad 56 punkte nurodyti finansų rinkos dalyvio darbuotojai nuolat (ne rečiau kaip vieną kartą per metus) atsiskaitytų finansų rinkos dalyvio įstaigos vadovams apie jiems pavestų funkcijų, susijusių su pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencija finansų rinkos dalyvio įstaigoje, vykdymą, informaciją pateikdami raštu.

58. Finansų rinkos dalyviai privalo užtikrinti, kad trečiosiose valstybėse esantys jų padaliniai ir patronuojamosios įmonės, kuriose turi daugumą akcijų, savo veikloje laikytųsi Nurodymų reikalavimų. Finansų rinkos dalyviai privalo ypač daug dėmesio skirti savo padaliniams ir patronuojamosioms įmonėms, kuriose turi daugumą akcijų, veikiančioms užsienio valstybėse, kurios netaiko arba netinkamai taiko FATF rekomendacijas.

59. Kai skiriasi Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybės pinigų plovimo ir (arba) teroristų finansavimo prevenciją reglamentuojančių teisės aktų nuostatos, finansų rinkos dalyvių padaliniai arba patronuojamosios įmonės, kuriose finansų rinkos dalyviai turi daugumą akcijų, privalo taikyti griežtesnes teisės aktų nuostatas, kiek tai leidžia užsienio valstybės teisės aktai. Jeigu užsienio valstybės teisės aktai neleidžia taikyti lygiaverčių reikalavimų, finansų rinkos dalyviai nedelsdami privalo informuoti FNTT ir suderinę su ja imtis papildomų priemonių, galinčių veiksmingai sumažinti pinigų plovimo ir (arba) teroristų finansavimo grėsmę.

60. Finansų rinkos dalyvio įstaigos vadovai, užtikrindami veiksmingą pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos valdymo priemonių įgyvendinimą, privalo:

60.1. susipažinti ir supažindinti savo darbuotojus su teisės aktais, reglamentuojančiais pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos ir atsakomybės už pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemonių nevykdymą klausimus;

60.2. imtis priemonių, kad finansų rinkos dalyvių darbuotojai dalyvautų mokymuose (kursai, seminarai, stažuotės ir pan.) pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos klausimais;

60.3. užtikrinti, kad pinigų plovimo ir (arba) teroristų finansavimo rizikos valdymo procedūros atitiktų finansų rinkos dalyvio veiklos mastą ir pobūdį;

60.4. užtikrinti, kad pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemonės būtų tinkamai integruotos į finansų rinkos dalyvio vidaus kontrolės sistemą (įskaitant priimamų į darbą asmenų patikrinimą, veiklos auditą);

60.5. siekti naudoti finansų rinkos dalyvio įstaigos veikloje naujas saugias piniginių operacijų atlikimo sistemas, kurios ribotų pinigų plovimo ir teroristų finansavimo galimybes per finansų rinkos dalyvius;

60.6. užtikrinti veiksmingą pinigų plovimo ir (arba) teroristų finansavimo rizikos valdymą grupės, kurioje finansų rinkos dalyvio įstaiga yra patronuojančioji įmonė, mastu.

61. Finansų rinkos dalyviams rekomenduojama:

61.1. keistis atitinkama informacija ir patirtimi su kitomis Lietuvos Respublikos arba užsienio finansų rinkos dalyvių įstaigomis ir institucijomis pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos srities klausimais;

61.2. nuolat domėtis pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos klausimais Lietuvos ir užsienio spaudos leidiniuose bei kituose viešai prieinamuose šaltiniuose;

61.3. susipažinti su FNTT, kitų valstybės institucijų, atsakingų už pinigų plovimo ir (arba) teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimą, parengtais nurodymais, skirtais finansų įstaigoms arba kitiems subjektams, ir pasinaudoti jose išdėstyta informacija savo veikloje;

61.4. susipažinti su FATF ir kitų tarptautinių institucijų ar organizacijų, atsakingų už pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevenciją, parengtais nurodymais, instrukcijomis, rekomendacijomis ir kitais dokumentais bei pasinaudoti jų nuostatomis arba juose išdėstyta informacija savo veikloje.

VIII SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

62. Asmenys, pažeidę Nurodymų reikalavimus, atsako įstatymų nustatyta tvarka.
